

4. Tekrar Testi

1. Özgülük, bir türe ait özelliklerdir. İlinti ise bir özelliğin birden çok türe ait olmasıdır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi sırasıyla insan kavramı için özgülük ve ilintiye örnektir?

- A) Uyumak - kültürlenmek
- B) Değer üretmek - yüzmek
- C) Yürümek - beslenmek
- D) Hareket etmek - koşmak
- E) Beslenmek - uçmak

2. Klasik mantıkta düz döndürme işlemi ile aynı zamanda önermenin eşdeğeri elde edilmektedir.

Buna göre "Bazı insanlar hoşgörülüdür." önermesinin eşdeğeri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bazı hoşgörülüler insandır.
- B) Bazı hoşgörülüler insan değildir.
- C) Tüm insanlar hoşgörülüdür.
- D) Tüm hoşgörülüler insandır.
- E) Tüm insanlar hoşgörülü değildir.

4. Tekrar Testi

3. **Basit Önerme:** İki terim ve bir bağdan oluşan önermelerdir. Bu tür önermeler tek bir yargı içerir.
- Bileşik Önerme:** En az iki basit önermenin bir önerme eklemi (ve, veya, ise, ancak ve ancak) ile birleşmesiyle oluşturulan yeni önermelerdir. Bu tür önermelerde birden çok yargı vardır.
- Tümel Önerme:** Bir önermenin yüklemine oluşturan kavram öznenin bütününe belirtiyorsa, kapsıyorsa bu önerme tümel önermedir.
- Tikel Önerme:** Bir önermenin yüklemine oluşturan kavram öznenin bir bölümünü belirtiyorsa, kapsıyorsa bu önerme tikel önermedir.
- Olumlu Önerme:** Bir önerme herhangi bir yargıda bulunurken bir özelliğin belirtilen varlıkta bulunduğunu gösteriyorsa bu önerme olumlu önermedir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bileşik, tümel ve olumlu bir önermedir?

- A) Bütün insan ve hayvanlar yaşamak için suya ihtiyaç duyar.
B) Hiçbir insan bencil ve kötü değildir.
C) Bazı insanların sorgulama ve eleştirme yeterliliği daha çok gelişmiştir.
D) Kimi bitkiler zararlıdır.
E) Hiçbir insan aklının sınırlarını zorlamadıkça bilgiye erişemez.

4. • Kollektif kavram bireyler grubunu ifade edip grupta gerçekleşen kavramdır.
• Distrübitif kavram ise bireyler grubunu ifade edip bireyde gerçekleşen kavramdır.

Buna göre aşağıdaki kavram çiftlerinden hangisi sırasıyla kollektif ve distrübitif kavramı örneklendirir?

- A) Futbolcu-takım
B) Milletvekili-meclis
C) Asker-ordu
D) İnsan-insanlık
E) Üniversite-öğrenci

4. Tekrar Testi

5. Bazı insanlar öğretmendir.

Bazı öğretmenler sarışındır.

O hâlde bazı insanlar sarışındır.

Bu hatalı kıyasta aşağıdaki kıyas kurallarından hangisine uyulmamıştır?

A) İki tikel öncülden sonuç çıkmaz.

B) Öncüllerden birisi olumsuz ise sonuç da olumsuz olur.

C) Öncüllerden biri tikel ise sonuç tikel olur.

D) İki olumsuz öncülden sonuç çıkmaz.

E) Öncüller doğru ise sonuç yanlış olamaz.

6. Öğrencilerden kendilerine verilen kıyas kuralları ile ilgili birer örnek yazmaları istenmiştir:

KURAL	
Seda	İki olumlu önermeden olumsuz sonuç çıkmaz.
Betül	İki olumsuz önermeden sonuç çıkmaz.
Eren	Sonuçta bulunan terimlerin kaplamı, öncüllerde bulunan terimlerin kaplamını aşmamalıdır.
Elif	Öncüllerden biri olumsuz ise sonuç da olumsuz olur.
Derya	Öncüllerden biri tikel ise sonuç da tikel olur.

Buna göre aşağıdaki öğrencilerden hangisi kendisinden istenen kıyas kuralına uymamıştır?

A) Seda	B) Betül	C) Eren	D) Elif	E) Derya
Bütün mühendisler analitik düşünür.	Hiçbir papatya gül değildir.	Bütün insanlar mutlu olmak ister.	Hiçbir tutumlu israf etmez.	Bütün yaşlılar tecrübelidir.
Buse bir mühendistir.	Bazı bitkiler papatya değildir.	Begüm de bir insandır.	Bazı insanlar tutumludur.	Bazı insanlar yaşlı değildir.
O hâlde Buse de analitik düşünür.	O hâlde bazı bitkiler gül değildir.	O hâlde Begüm de mutlu olmak ister.	O hâlde bazı insanlar israf etmez.	O hâlde bazı insanlar tecrübeli değildir.

4. Tekrar Testi

7. "Çiçek" genel bir kavramdır ve birçok varlığı içine alır. Örneğin gül, karanfil, kasımpatı, papatya vb. çiçek kavramının kapsamında yer alır. Çiçek kavramı kendi bünyesinde bitki olma, canlı olma, varlık olma gibi birçok genel özelliği de barındırır. Bu özelliklerde çiçek kavramının içlemidir. Kavram sınıflamasında genelden özele doğru gidildikçe içlem artar, kapsam azalır.

(Varlık → Canlı → Bitki → Çiçek → Papatya)

Bu parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Bir kavramın kendinde taşıdığı özellikler kavramın içlemidir.
B) Genel bir kavram olarak çiçek kavramı gül, karanfil gibi kavramları içine alır.
C) Çiçek kavramı kendinden daha genel olan bitki, canlı, varlık gibi kavramların içleminde yer alır.
D) Kapsam ve içlem ilişkisinde kavramlar arasında yer alan genellik-özellik sıralamasından yola çıkılır.
E) Çiçek kavramının kapsamı varlık kavramına göre daha fazladır.

8. Klasik mantıkta tanımın belirli koşulları vardır:

- Tanım tam olmalıdır.
- Tanım açık olmalıdır.
- Tanımda kısırdöngü olmamalıdır.
- Tanımlanan bir özne ile tanımlayan bir yüklemden oluşmalıdır.

Buna göre;

- I. İnsan düşünen varlıktır.
II. Yapay zekâ bulanık mantığın ürünüdür.
III. Hayvan canlıdır.

hangilerinde tanım koşullarına uyulmadığı söylenebilir?

- A) Yalnız I.   B) Yalnız II.   C) Yalnız III.   D) I ve III.   E) II ve III.

4. Tekrar Testi

9. Aşağıdaki önermelerden hangisi yapı, nitelik veya nicelik bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) Bütün insanlar iki ayaklıdır.
- B) Bazı canlılar sürüngen değildir.
- C) Birkaç öğrenci uzun boylu değildir.
- D) Her canlı ölümlüdür.
- E) Hiçbir hayvan fotosentez yapmaz.

10.

İkilem: Koşullu ve seçenekli önermelerin birleşmesinden oluşan kıyastır.

Koşullu Kıyas: İki veya daha çok basit önermenin koşul bildiren eklemelerle birbirine bağlanmasıyla oluşan kıyastır.

Ayrık Öncüllü Kıyas: Bu tür kıyaslarda en az bir öncül "veya, ya da, yahut" eklemi almıştır.

Buna göre;

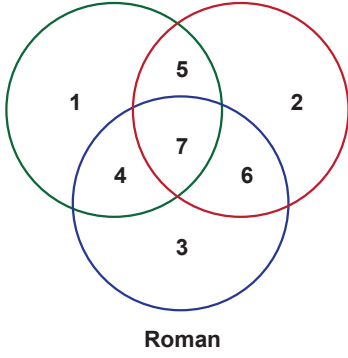
Örnek 1	Örnek 2	Örnek 3
Çok okuyor ise kelime dağarcığı zengindir.	Uykusuz kalarak projeyi bitirecek ya da proje yarına sarkacak.	Uygulama yaparsan işin tekniğini öğrenirsin ve gözlem yaparsan işin tekniğini öğrenirsin.
Çok okuyor.	Uykusuz kalıp projeyi bitirecek.	Ya uygulama yaparsın ya da gözlem yaparsın.
O hâlde kelime dağarcığı zengindir.	O hâlde proje yarına sarkmayacak.	O hâlde işin tekniğini öğrenirsin.

örneklerde sırasıyla hangi kıyas türleri kullanılmıştır?

	Örnek 1	Örnek 2	Örnek 3
A)	Koşullu Kıyas	Ayrık Öncüllü Kıyas	İkilem
B)	Ayrık Öncüllü Kıyas	Koşullu Kıyas	İkilem
C)	Ayrık Öncüllü Kıyas	İkilem	Koşullu Kıyas
D)	Koşullu Kıyas	İkilem	Ayrık Öncüllü Kıyas
E)	İkilem	Koşullu Kıyas	Ayrık Öncüllü Kıyas

4. Tekrar Testi

11. Bilim Kurgu Romantik

Verilen diyagramda 4 ve 6 ile gösterilen alanları birlikte ifade eden önerme aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bazı romanlar romantik türdedir.
- B) Bazı romanlar bilim kurgu türündedir.
- C) Bazı romanlar hem bilim kurgu hem romantik türdedir.
- D) Bazı romanlar ya bilim kurgu ya da romantik türdedir.
- E) Bazı romanlar ne bilim kurgu ne romantik türdedir.

12. Karar verici mekanizmalar, hangi şartlarda ve boyutlarda karar verirlerse versinler, bir belirsizlik ortamı içinde kararlarını vermektedirler. Kararların doğruluğu ise, söz konusu belirsizliğin riske dönüştürülebildiği ölçüde sağlanacaktır. Ancak karar vericiler karar sürecinde klasik bilimsel yaklaşım ve bu yaklaşımın içerdiği yöntemleri kullanıyorlarsa, sonuçta verilen kararlar, iyi – kötü, güzel – çirkin, doğru – yanlış ya da 0 – 1 gibi yönlü kararlar olacaktır. Oysa gerçek yaşam mutlak ayırım üzerine kurulu değildir. Siyah ve beyazın arasında griliklerin olduğu unutulmamalıdır.

Bu açıklamada mantığın aşağıdaki özelliklerinden hangisine dikkat çekilmiştir?

- A) Bir konuyu birden çok yönü ile ele alıp incelemesi
- B) Eleştirel düşünme ve akılcı tartışmayı içermesi
- C) Düşüncede tutarlılığı ön plana çıkarması
- D) Düşünülenlerin doğruluğunu göstermesi
- E) Önergelerin gerçeklikle bağlantısını önemsememesi

4. Tekrar Testi

13. Tuğçe babası ile sihirbazlık gösterisini seyretmeye gider. Sahnedeki illüzyonist bacakları ve kafası dışarıda kalacak şekilde bir insanı sahnede bulunan kutunun içine yerleştirir. Illüzyonist elindeki kılıçla bu kutuyu ortadan ikiye ayırır. Sihirbaz bacakların olduğu kutuyu sahnenin sağına, kafanın bulunduğu kutuyu ise sahnenin sol tarafına götürür. Gördükleri karşısında şoka giren Tuğçe, kutudaki insanın öldüğünü düşünerek çok korkar. Ama sahnede birbirinden çok uzak duran kutulardaki insan parçalarının sağlıklı bir insanda olduğu gibi hareket ettiğini görünce çok şaşırır. Gösterideki insanın ölmediğini anlayınca salondaki diğer izleyiciler ile beraber alkışlamaya başlar.

Bu gösteri;

- I. özdeşlik,
- II. çelişmezlik,
- III. üçüncü halin imkânsızlığı,

ilkelerinden hangilerine uymadığı için Tuğçe'de şaşkınlık yaratmıştır?

- A) Yalnız I.   B) Yalnız II.   C) Yalnız III.   D) II ve III.   E) I, II ve III.

14.

Tümdengelimde öncüller doğru ise sonucunda zorunlu olarak doğru olması gerekir. Bu bakımdan zorunluluk (gereklilik) öncüllerin doğru olduğu durumda sonucun yanlış olmasının mantıksal olarak imkânsızlığını vurgulamak için kullanılır.

Tümevarım ya da analogi biçimindeki bir akıl yürütmede ise sonuç önermesinde verilen bilgi öncüllerde bulunmaz. Bir başka deyişle sonuç önermesinde, öncüllerde verilenden daha fazla bilgi bulunabilir. Böylece, tümevarım biçimindeki akıl yürütmede öncüllerin doğru ama sonucun yanlış olması mantıksal olarak olasıdır.

Buna göre aşağıdaki akıl yürütme türlerinden hangileri mantıksal zorunluluk değeri taşır?

I.	II.	III.	IV.	V.
Antarktika'da eriyen buzlar, bölgede yer çekiminin azalmasına neden oldu.	Bütün balıklar solungaçlarıyla solunum yapar.	Tüm bilim insanları yaratıcı düşünür.	Fatih spor yapar ve çeviktir.	Fotosentez sırasında bitkiler floresan ışığı yayar.
Rusya'da da buzlar eridi.	Lüfer bir balıktır.	Aziz Sançar da bir bilim insanıdır.	Meryem de spor yapar ve çeviktir.	Maydanoz da fotosentez yapar.
O hâlde Rusya'da da yer çekimi azaldı.	O hâlde Lüfer de solungaçlarıyla solunum yapar.	O hâlde Aziz Sançar da yaratıcı düşünür.	O hâlde bütün spor yapanlar çeviktir.	O hâlde maydanoz da floresan ışığı yayar.

- A) I ve III.   B) II ve IV.   C) II ve V.   D) I, III ve IV.   E) II, III ve V.

4. Tekrar Testi

15. Derste kıyasın yapısını değerlendirmek için sunum hazırlayan Kadir, arkadaşlarına aşağıdaki bilgileri vermiştir:

- Kıyas; öncül adı verilen birden çok önermeyle sonuç adı verilen bir önerme arasında mantıkça geçerli bir ilişki kurmakla elde edilen bir çıkarım türüdür.
- Kıyasta en az üç önerme ve üç terim bulunur.
- Büyük terim, sonuç önermesinin yüklemi olan terimdir.
- Küçük terim sonuç önermesinin öznesi olan terimdir.
- Orta terim her iki öncüde tekrar edilen ve sonuçta yer almayan terimdir.
- Büyük terimi içine alan öncüle büyük önerme, küçük terimi içine alan öncüle küçük önerme denir.
- Büyük ve küçük terimi kapsayan önermeye de sonuç önermesi adı verilir.

Ardından bir örnek verip, örnekte yer alan büyük önerme, küçük önerme, orta terim, büyük terim ve küçük terimi sırasıyla tespit etmelerini istemiştir.

- Bütün gezginler farklı yerler keşfetmeyi sever.
- Can bir gezgindir.
- O hâlde Can da farklı yerler keşfetmeyi sever.

Buna göre Kadir'in aşağıdaki arkadaşlarından hangisinin değerlendirmesi doğrudur?

	Büyük Önerme	Küçük Önerme	Orta Terim	Büyük Terim	Küçük Terim
A) Deniz	sever	Can	Bütün gezginler farklı yerler keşfetmeyi sever.	Can bir gezgindir.	gezgin
B) Sinem	Can bir gezgindir	Bütün gezginler farklı yerler keşfetmeyi sever.	sever	gezgin	Can
C) Büşra	Bütün gezginler farklı yerler keşfetmeyi sever.	Can bir gezgindir.	gezgin	sever	Can
D) Fırat	Bütün gezginler farklı yerler keşfetmeyi sever.	Can bir gezgindir.	gezgin	Can	sever
E) Burkay	Can bir gezgindir.	Bütün gezginler farklı yerler keşfetmeyi sever.	sever	Can	gezgin

4. Tekrar Testi

16.

Örnek 1	Örnek 2
Bütün bilim insanları akılcıdır. Bütün yasa ve genellemelere ulaşmaya çalışanlar bilim insanıdır. Bütün yasa ve genellemelere ulaşmaya çalışanlar akılcıdır. Bütün yasa ve genellemelere ulaşmaya çalışanlar akılcıdır. Bütün deney-gözlem yapanlar yasa ve genellemelere ulaşmaya çalışanlardır. Bütün deney ve gözlem yapanlar akılcıdır. Bütün deney ve gözlem yapanlar akılcıdır. Bütün olgucular deney ve gözlem yapanlardır. O hâlde bütün olgucular akılcıdır.	Bütün sanatçılar gibi o da engin bir hayal gücüne sahiptir.

- I. Kesin Kıyas:** Kıyasın sonucunun öncüllerde anlam bakımından bulunup şekil bakımından bulunmadığı kıyaslardır.
- II. Zincirleme Kıyas:** Art arda gelen birçok basit kıyastan meydana gelir. Birinci kıyasın sonucu onu takip eden kıyasın öncüllerinden biri olur.
- III. Sorit:** Zincirleme kıyasın bir türüdür. Kıyasın ortasındaki sonuç önermelerinin çıkarılması ile yapılır.
- IV. Eksik Önermeli Kıyas:** Öncüllerden birini veya sonucu saklı tutarak yani dile getirmeyerek yapılan kıyaslardır.

Verilen örnekler sırasıyla yukarıdaki kıyas türlerinden hangilerine karşılık gelmektedir?

- A) I ve II.   B) I ve III.   C) II ve III.   D) I ve IV.   E) II ve IV.

17. Düz döndürme; önermelerin niteliğini ve doğruluk değerini değiştirmeden yüklemine özne, öznesini yüklem yapmaktır.

Önerme	Düz Döndürmesi
I. Hiçbir papatya canlı değildir.	Hiçbir canlı papatya değildir.
II. Bazı insanlar cömerttir.	Bazı cömertler insan değildir.
III. Bazı hayvanlar hasta değildir.	Bazı hasta olmayanlar hayvan olmayan değildir.

Yukarıda verilen önermelerden hangilerinin "düz döndürme"si doğrudur?

- A) Yalnız I.   B) Yalnız II.   C) I ve II.   D) I ve III.   E) II ve III.

4. Tekrar Testi

18. İki kavramdan her biri diğzerinin tüm elemanlarını karşılıyorrsa aralarında eşitlik ilişkisi vardır.

Buna göre verilen örnekteki eşitlik ilişkisini karşılayan önerme aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hiçbir köpek havlayan değildir, bazı havlayanlar köpektir.
- B) Bütün köpekler havlayandır, bazı havlayanlar köpektir.
- C) Bazı havlayanlar köpektir, bazı köpekler havlayandır.
- D) Her köpek havlayandır, her havlayan köpektir.
- E) Bazı havlayanlar köpektir, bütün köpekler havlayandır.

19. Çelişiklik özne ve yüklemi aynı olan iki önermenin hem nitelik (önermenin olumlu ya da olumsuz olması) hem nicelik (önermenin tikel ya da tümel olması) bakımından farklı olması durumudur.

Bu açıklamadan hareketle aşağıdakilerden hangisi “Bazı insanlar sporcudur.” önermesinin çelişikğidir?

- A) Bazı insanlar sporcu değildir.
- B) Hiçbir insan sporcu değildir.
- C) Bütün insanlar sporcudur.
- D) Hiçbir sporcu olan insan değildir.
- E) Bazı sporcu olanlar insan değildir.

4. Tekrar Testi

20. Bütün insanlar ölümlüdür.

Ahmet insandır.

O hâlde Ahmet ölümlüdür.

Verilen kıyasın büyük terimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahmet
- B) Bütün
- C) İnsan
- D) Ölümlü
- E) Bütün insanlar

Cevap anahtarına ulaşmak için karekodu okutunuz.